

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу :	Изази сваког 1. и 16. дана у месецу.	За Србију :
на целу годину 2 фор.	УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ :	на целу годину 5 дин.
на по године 1 фор.	СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.	на по године 3 дин.

ПРОЛЕЋЕ И НАДА.

(По туђој замисли).

Красоте, што прамалеће из препуних руку својих обилато разасипа у сваки кутак, где год се помоли, причају с једне стране о величанству, моћи и мудрости творчевој, а с друге пружају нам градива за размишљање и писање о нади. Нада! Много се каже овом речју за смртника! Има ли човека, који с надом не иде на сусрет будућности. Колико пута човек огледа да уображењем и видом духовних очију својих прозре магловиту копрену, што заклања лепшу будућност телесним очима његовим.

Сиромаш се нада, да ће му се судбина на боље окренути, те да ће доживети светлије и лепше дане. Богати се надом греје, да ће и даље у богатству пливати. Немотњик се надом крепи, да ће му се скорим повратити здравље. Здрав се нада, да ће се још дуго наносити здравља, тог највећег блага на свету. Младић се надом крепи, да га чека сјајан и частан положај у друштву. Старац се нада, да ће му се продужити век. Родитељи живе у нади, да ће од својег порода дочекати радост и поштовање. Деца се

надају, да ће својим милим родитељима бити понос и потпора у старије и теже дане њихове. Речју свако се нечем нада, свако зида неке планове за будућност.

По колико се пута сви ови планови расплине у ништа тушта пута нас обмахне нада у овом животу нашем. Сиромаш се целог века пати и сиротује и са сиромаштвом и у гроб легне. Богатога у цвету живота, усред најразметљивије теревенке смрт задеси и дрекне му: доста си се наживао; или га гони несрећа иза несреће. Јадни болесник сваким даном вене, опада док му свећа живота са свим не догоре. Здрав се не може похвалити постојанством телеснога здравља; здравље је као стакло крто и ломљиво. И младић се превари у нади. С лепом спремом, а још с лепшим надама ступа у јаван живот, но за кратко време искуси да му посао не иде од руке, да му се труд не награђује достојном платом, да му се најчистије намере криво тумаче и ни у што не узимају. Сама варљива нада, пусте жеље и обмахна.

Зар нам и природа у пролећу не приказује стару варалицу? Са ведре, чиста свода небескога сунце топло сија на нас и на рано прамалетње цвеће. Ко би рекао, да ће се ведро као стакло небо за тињи час навући црним, густим облачинама и заслонити лице љупког и умиљатог сунашца; да ће после благог пирукања лахорова окренути несносно фијукање горњаково; за час сива магла притисне земљу; ми облачимо топлију одећу место лаке пролећне и место пригревице тражимо опет пећ. Где који пролетњи цвет почне да се лепо развија; лаковерни вртар изнесе га из цвећаре на поље на топли сунчани зрак; остави га да и преноћи на пољу. Но удари јак мраз ноћни, цвети свене лишће, поотпадају му цветови; сутра дан се вртар вајка пред увелим цветком, жртвом своје лаковерности, покошеном надом својом.

Воћке се раскошно осуле и накитиле цветом, мислиш: биће богата родом. Путо јада изненада! Заонуцају дажди, а иза њих наступе хладне ноћи и за једну ноћ пропадне сав цвет, отиде нада род и све. Ратар данас благосиља доброту божјег промисла посматрајући с милином бујне усеве своје њиве. Сутра дан би у плач бризнуо, кад се сети залудне муке своје: лед му сатрпо у млево рану или је вода поплавила.

Ето какога је ћефа природа у пролеће. Нигда као тада неје срце изложено наглим променама. Пролеће час буди, ускрева, диже из мртвила, а час потише, уништава. Право вели мудри Јов.:

„човек рођен од жене кратка је века и иун немира. Као цвет ниче и одсеца се и бежи као сен и не остаје. (Јов. 14, 1—3). Те исте речи су исписане у великој књизи природе у доба пролетње; чини ти се да пролеће понавља оне Исанине речи: „глас говори: вичи. И рече: шта да вичем? Да је свако тело трава и све добро његово као цвет пољски. Суши се трава, цвет опада, кад дух Господњи дуне на њ; доиста је народ трава“ (Исаија 40, 6—8).

Брзо мине пролећна лепота; често нас лаже и вара нада, што у њ полагамо. Једно само стоји, једно нас само не вара, а то је: на ново ускрсли живот. Ако ће бити олујина, ако ће бура живот и опет наставља своје биће, баца семе своје давајући тим сведочанство о моћи својој. Нек падају снежне пахуљице као да ће на ново настати студен и зима. Толико и чини! За неколико часова, а највише за неколико дана отопи се снег, попусти хладноћа и пролеће опет прионе на благодетан посао свој. Ако је мраз и сиржио који цвет, није сав, те ће опет бити плода. И усеви претуре тешке дане искушења и ено где поносно дижу у вис класје своје под зрацима живодавцима пролећнога сунца као да би нам хтели напоменути, да је тамо горе истинит живот, једина нада, што усређава и што не вара.

Елем пролеће је залога и символ и наде, што усређава или оне слатке вере нашег срца, да ћемо и ми једном ускрснути новим животом као што света православна црква наша то овим речима исповеда: „чају воскрес-

нија мртвих.“ О да бар вазда носиш у срцу својем, хришћанине, ову наду што укређава и по њој радиш све и

свакад па ти не би гинула и награда: *жизни будућног вјека — амин.*“

Сомбор.

п. М. Г.

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

Стабло код два пут каламљеног каламка.

У последње доба више пута могосмо наићи код младих каламака, које добисмо из неких припознатих воћарских трговина, да је сваки комад два пут каламљен, доле, близу земље, по том је од тога укаламљеног дела произведено стабло, и кад је ово достигло висину, коју већ напред споменуемо, окаламише га још једаред.

Узрок је овој појави прост. Прво се ишло за тим да се добије леп, висок и једар каламак; а друго да се створе такве прилике на нашим младицама, да можемо на њима каламити од те врсте воћака ма коју подврсту (варијетет) па да се ова ухвати и напредује. — Обоје ово можемо у потпуној мери постићи само тим начином, да два пут једну младницу каламимо.

Да је ово што наведосмо оправдано разјаснићемо са мало више речи.

Свака подврета воћака не тера једнако; неке врло бујно расту, а неке на против врло споро. Оне које бујно расту, лако ћемо однеговати да имају лепо право, високо и једро стабло, и ако више ништа од њега не тражимо можемо се тим задовољити, по чему би нам даљи посао отпао — пошто смо задовољни са таквим стаблом и уједном са оном сортом воћа, кокову тај каламак по природи својој даје. Но има таквих сорти воћака, које бујно терају и чије нас *дрво* потпуно задовољава, али од себе не дају и плод са каквим се можемо задовољити. За то се онда на произведеном таквом лепом стаблу калами таква сорта те врсте воћа, која ће нас и плодом задовољити. Овде би нам се могло приговорити то, да онда можемо избећи тај двоструки посао и одма при земљи да пока-

ламимо такову сорту, која носи такав плод какав ми желимо. Кад би све сорте (варијетети) појединих група воћака, једнако по природи својој и *дрво* терали, тај би приговор онда био основан, и не би морали тај посао да обављамо, али пошто знамо, да све сорте поједине врсте воћака не терају једнако, него неке врло снажно и бујно, као што већ напред рекосмо, а неке богме врло споро и не са оном бујношћу и једрином него више кржљаво, покрај свега тога што може бити носи на себи плод од особите каквоће. У овом последњем случају, врло ћемо мучно у једно исто доба са овим младим каламцима уједно корачати са онима првима који бујно расту и напредују. Неједнако напредовање једновремених каламака, у једном расаднику, па још ако су им редови наблизу, врло сметају једно другом. У овом случају ће они мањи још спорије растити и напредовати а они већи напротив ће брзо одмаћи и запоставити ове. Да би се ово *дрво* избегло нужно је сва табла у једно доба једнако високо произвести да после једнако и напредују; то ћемо пак тим начином постићи, кад будемо на та једра стабла по други пут каламили ону сорту воћака која по природи својој спорије расте, и тиме би се њихове висине изједначиле.

Други и још главнији је узрок тај, што се неке врсте морају два пут каламити, па и ако бујно или споро расту и напредују, што се све сорте појединих група воћака не хватају при каламљењу тако лако једна за другу. Могу се у том случају сви услови који се захтевају при каламљењу до крајности извести, па опет да се каламак не ухвати. Умни помолози су испитивањем нашли узрок овој неудаћи баш у том што под-

лога по природи својој не може да онако послужи укаламљеном делу, да овај оснује на њој живота а по том и напретка, него се просто не прими, па ма га колико пута поново покушавали каламити. Да би пак то избегли морамо наћи такову сорту, која ће се моћи потпуно ухватити на подлози, али уједно која ће и на себе моћи примити и одржати ону сорту, која на подлози није могла да успева. Дакле по томе видимо да је онај први део каламка, који је непосредно дошао на подлогу само посредник између два такова дела, која се по природи својој не слажу. Тим смо начином опет дошли до оне сорте воћа, коју желимо да имамо, а коју наше подлоге неће на себе да приме.

Трећи узрок, да се код неке сорте воћа мора овако радити, јесте тај, што има таквих сорти, које кад се накаламе на обичну подлогу, при донашању плода изметну се у сасвим рђавију сорту; немају на себи оних красних особина које имају они плодови, са чијих воћака скидасмо калемгранчице. У том случају се мора подлога накаламити са том сортом, и кад ова пусти своје стабло, поново се мора опет истом сортом накаламити, али калемгранчицу не смемо са младнице наше скидати, него је донети из оног истог предела и од оне исте сорте, од које донесмо и први пут. Овај случај особито важи за нашу славонску срчику, а поглавито тако звану *пакрачку*, која је заслужила да се највише у нашим пределима распростре.

Осим ових узрока има и више, али нису од такве важности као ови, с тога их овом приликом и не износимо на среду.

Ово двапуташње каламљење поглавито бива код јабука, крушака и шљива, код друге врсте воћака, већ није нужно да се оваково што изводи.

При крају овога одељка нужно је, да још споменемо и начин којим ваља да се уоба пута калами. — Први пут може се накаламити, ма којим начином, који је воћару најзгоднији и најподеснији, а већином се ради *сиај њем* или *очењем*. По други пут кад се калами, ту очење због бујности ове обновљене подлоге морамо напустити, јер уметнуто око, не ћемо

да кажемо да се неће примити, примиће се као и на другом месту, него ће се кора са обе стране, у коју се уметнуло око, растом својим развићи, свуд унаоколо око коре уметнутог ока ће се отиснути, и уметнути *штитић са оком* остати усамљен, као нека мала адица. Немајући пак довољно приступна сока из подлоге неће ни кренути, док на против унаколне очи на овој обновљеној подлози, врло ће нагло и бујно да потерају из узрока врло појмљивог, прво пошто је воћкица већ јача и бујније тера, годину две дана већ је на сталном месту па и по томе бујније тера; кад смо очили морали смо јој горње гранчице, што би јој круну образовале орезати, по чему заостали мањи обим опет бујније тера. У таким околностима се мора каламити начином *седлом под кору* са уметнутом калемгранчицом од најмање 3—4 ока, према дебљини подлоге, може се уметнути и део од 7—8 очију. Из ових очију летораста кад појуре и одрасту служиће идуће године као основа скелету за будућу круну.

Можемо овом приликом да наведемо и неке сорте воћака које се врло лако на подлогу хватају, и од којих лепа стабла можемо брзо да произведемо, и која на себи друге сорте дотичне врсте воћака примају.

а.) *За јабуке*: Ј. Херцешкиња Олга, ландсбергерова ренетка, златна пармена, свиlena кошуљница, *Transparente de Croncels*, *Noire de Vitry*, добра Лујза од Авранше, Мохалард, *Hercog von Nemours d'Abbeville*.

б.) *За крушке*: *Normännische Cyderbirne*, *Metzer Bratbirne*, нова *Poiteau*, Хардијева масловка, енглеска масловка, добра Лујза од Авранше, Мохалард, *Hercog von Nemours, d'Abbeville*.

в.) *За шљиве слабог раста, за брескве и априкозне*: *Hallaras*, *Dcaisne*, *Belle de Louvain*, Катарине-шљиве, априкозне-шљиве, *Reineclaude Bavay*, и *Derels* шљиве.

г.) *За априкозне и брескве*: *Hallaras* на прво место, јер ова сорта даје особито лепо глатко стабло, а за очење је врло zgodна.

Полувисоко стабло.

Пре него што би прешли на опис, како ваља круну на подигнутом стаблу произвађати, морамо покрај већ досадањих напомена о полувисоком стаблу, још коју рећи.

Полувисока се стабла с тога изводе, да се може више вођака засадити на извесном простору. Разлика у броју високих и полувисоких вођака на једном комаду земље није толика велика, колика постоји у самој природи раста дотичне вође. У колико се нешто и због тога негује, у толико више, што се око њих може лакше радити и опходити; према томе се боље могу неговати, од чега наравно и успех зависи.

Рад око подизања полувисоког стабла, не разликује се баш ни у чем од рада око подизања високог стабла. Све се онако и оним редом мора извршити као и код високог ста-

бла; само је овде та једина добит, што га најмање за једну годину раније можемо произвести. Раније се с тога може произвести јер је краће. Највише полувисоко стабло не сме износити преко 1,40 m. а обично се производи од 0,80—1,30 m. таква су стабла најзгоднија за сваки рад око вође. Премашимо ли ту висину, врло лако и нехотице можемо добити високу вођку, за то се врло добро мора пазити на место, где ћемо почети круну да образујемо.

Из напред већ казаног и познатог узрока, не смеју се измешати у расаднику редови са полувисоким и високим каламцима. Ови морају бити оделити и свака група за себе своју таблу, односно своје место имати. Овакове вође већином треба да произвађамо ако желимо у потпуном смислу умно да вођаримо. (Наставиће се.)

Пчеларство.

Цртице из пчелињег живота.

По Барону А. БЕРЛЕШУ

Ив. Маширевић.

(Наставак.)

Разлетање пчела.

а. Сви обични пчелари мисле, да се свака пчела с поља врати свагда у своју кошницу, иначе ако забаса у туђу буде убијена.

Оба ова мишљења су нетачна.

Где су кошнице стиснуте једна до друге, врло често се пчеле забуне и заиђу по туђим кошницама а ретко ће која од тих бити убијена. О овоме се можемо уверити помоћу талијанских пчела.

Ако имамо међу нашим обичним пчелама једну кошницу са талијанским пчелама, то можемо често опазити, како ове улећу и излећу из других кошница, које су најближе овој са талијанским пчелама.

По најчешће се забуне пчеле у рано пролеће на првом излету и за време богате наше, ако је небо облачно, јер као што смо напред говорили пчела добро види само ако сунце сија а рђаво кад је мутно време — а

још у такво доба т. ј. за време богате наше често влада неки комунизам међу пчелама суседних кошница. Ако која кошница већ не може више да смести залишног берива, то често однашају пчеле све у суседне кошнице и ту створе као неку колонију. А то чине само онда ако је кошница осим меда и легла још и народом прецуна тако, да многе пчеле не могу у њу да стану, него чаме пред њом. Тако пчеле учврсте пријатељство са суседством и све оне пчеле што би морале пред кошницом да стоје, мало по мало одселе се у суседну кошницу, коју сад сматрају као своју. Но ако имају пчеле за себе места у кошници пуној медом и леглом — то ће оне пре рахатовати него за друге радити.

б.) Пчела, која заблуди у страну кошницу, ако дође празна буде још на лету задржана. Ако се мирно преда и ако се домаћима свиди, ретко ће таква заблудела пчела

страдати; но она, која дрско уђе и не преда се визитацији, та не изнесе више главе.

Дођу ли пак стране пчеле носећи у стомаку меда, испруже језик и покажу, да носе меда — то онда уласку њихову ништа не пречи. Такви гости, који носе по нешто свагда су пчелама добро дошли. За то пчела, која носи праха на ногама никад се непријатељски не предусрести.

в.) Но ако наиђе читав рој страних пчела на један пут н. пр. при повратку роја — у суседну кошницу оне кошнице, која се роји или кад навале туђице, врло често, но ипак не увек, буде велики покољ.

г.) Па како пчеле нађу опет своју кошницу? Обично се вели, да свака млада пчела, која први пут излеће „опише круг у лету око своје кошнице“ као оно матица кад излеће да се оплоди, посматра тако она положај своје кошнице и тиме је она после опет нађе. То је истина права, но тиме није још разјашњена једна појава, која се често догађа.

На пример Берленш прича како је год. 1845. у лето имао две плетаре, које су биле ради неког покушаја одстрањене у врту. Покушај му остане без успеха и хтеде око половине Јуна кошнице пренети у пчелињак. За то их даде једног дана са свим рано пренети к' старом *Јакову Шулицу**) у Лангулу, да тамо буду 14 дана; за тих 14 дана изроји се једна од тих. Петнаестог дана даде обе маторке заједно са ројем натраг у пчелињак пренети. Па шта би? На оно старо место одстрањено од кованлука где су пре ове две кошнице стајале накупило се хиљадама пчела т. ј. изгуби јој још првих дана добру трећину народа. Ове су се пчеле у Лангули навикле на са свим нов лет, јер тамо су од четрнаест дана једанаест летеле; па како је сад могуће, да су се оне донете натраг у Себах забунљивале и одлетале на старо место? Да су се случајно буниле и заилазиле у суседне кошнице не би било никакво чудо али,

*) Јаков Шулиц (Jakov Schulze) сељак у Лангулу код Милхаузена у Тирингији * 9. Јан. 1788. † 12. Децембра 1854. То бејаше учитељ пчеларства и његов пчеларски најбољи пријатељ све до смрти.

ду су оне одлетале на своје старо место знак је, да пчеле имају добро памтење и да имају уз пут своје белеге и мете на које мотре кад се враћају са паше; јер друкче како би могле пчеле своје старо место опет наћи, које је од пчелињака добрих 400 корачаји удаљено?

Даљина пчелиног летења.

Као о многим тачкама у пчеларству што су постојала велика питања, тако се и о овој тачци много расправљало, бистрило и мутило, да се што тачније одреди.

Још стари бољи пчелари беху мишлења, да пчела тражећи паше лети на по сахата даљине од од своје кошнице (*Grützmann 1669.*) Но за време мршаве паше а на лепом времену заокруже пчеле и више, на читав сахат даљине.

Најбољи доказ о овоме добили смо опет помоћу талијанских пчела. Тако прича Берленш како је год. 1854—57. на по сахата око Себаха посматрао талијанске пчеле а у том крају је само он имао ове пчеле, па вели како је у тој даљини још виђао много својих талијанских радилица а даље све мање и ређе. Еле даљина обична докле лете пчеле кад имају паше јесте до 20 минута.

Но, године 1857. у мају за цветања ренице а на красном времену посматрао је Берленш своје пчеле и видео је, да му пчеле долазе са ренице, а знајући, да у пољу Себаха нигде нема ренице, чудно се но ипак није се преварио, да му пчеле долазе из ренице са прахом и медом.

Покупи ти селено овај одлични посматрач и заиђе у туђе њиве, где је било поља са реницом а које беху удаљене на читав сахат од његова пчелињака, кад тамо а оно збиља његове вредне талијанке дадоше се по реници и марљиво товаре. Ишао је још мало и даље па и на сахат и по даљине нашао је по коју његову пчелу и ако ређе.

Дакле пчеле лете у даљину према томе какова је паша. Ни за једном ваљада нашом неће пчеле тако ићи као за реницом, чији мисис сам човек на сахат хода осети.

Тако је Браун из Volkenrod а*) пренео две кошнице у једну репицу, која је била удаљена од његовог пчелињака један сахат и четврт па силне пчеле пуне терета долетаху из репице на своје старо место у пчелињаку.

Ђерзонове пчеле одлетаху на једну репицу која је била удаљена два сахата, на вријесак (в. Вук. рјеч.) од 1 с. даљине и Blumhof-ов берак кестенова од 1½ с. даљине.

(Наставиће се.)

*) Чиновник у Volkenrod-у у Херцештву Готи — ваљан пчелар са простим кошницама.

ВИНОГРАДАРСТВО.

Резање винове лозе.

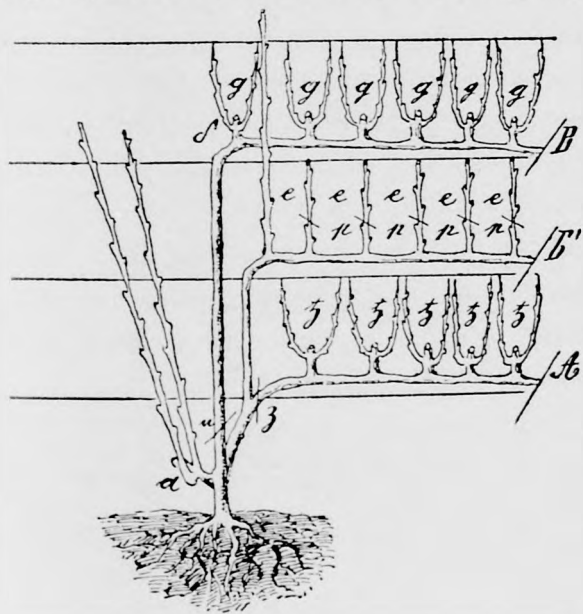
(Наставак).

IV. Чардаклије.

(Лугошке. Логошке. Османлуци).

(Свршетак).

Кад смо *четврте године* онако орзали као што споменусмо, онда ћемо те године ове ластаре добити, које за лозу за на годину, које за род. Из *резервног кондира* две нове лозе сл. 50. **а**; на првој етажи **А** са сваког кондира **ђ** опет две нове лозе само за *род*;

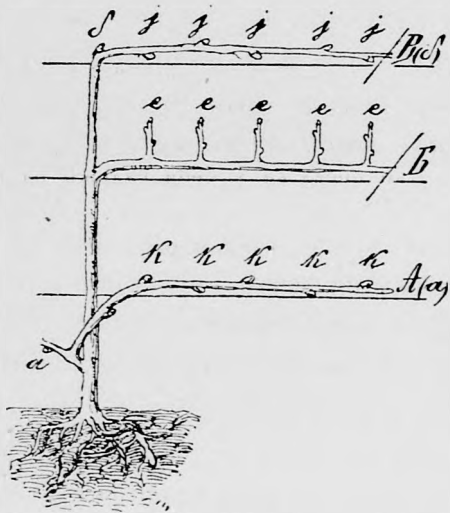
Слика 50.

на другој етажи **Б** нове лозе **е** за овогодишњи *род* и за *догодишње кондире* и прву *родницу* **е** за *догодишњу положницу* на трећој етажи; на трећој

пак етажи **В** на сваком кондиру **Д** две нове лозе само за *род*. Ластаре и ове године треба онако исто неговати као и прошле године, но особита се пажња мора обраћати на оне што ће да буду *резервне лозе а* и на оној првој **е** на другој етажи, што ће до године, да измене *стару лозу* на трећој етажи.

Пета година. — Ове се године у пролеће при резању морају све оне лозе на чокоту налазити које у току прошле године однеговасмо. По старости лоза видимо, да ћемо ону што је на *првој* и *трећој етажи* морати новим изменути. Које ће их лозе попунити за то се већ постарасмо. Уз ту измену, долази још и главно стабло да се уклони, јер оно сад више нема на себи таквих лоза, које ће бити од потребе да и ове године остану. Стабло ће пак бити замењено од оне, што је на другој етажи **а** на овој нова лоза продужиће га све до треће етаже. Па према томе, можемо пак овако да отпочнемо овогодишње резање. У место да отпочнемо са *резервном лозом*, сад ћемо отпочети са *првом етажом*, пошто ова на *њој трогодишња положница* сасвим отпада, то ћемо је одрезати до новог стабла у тачци **з**

сл. 50. и одма ћемо је заменити са бољом резервном лозом, коју јасно видимо у слици 51. **А** (**а**) са пуповима **к** итд. Другу резервну лозу орежимо опет на 2 ока **а** сл. 51. за будуће лозе, које ће нам требати. На другој етажи двогодишњу положницу сл. 50. **Б'** удесимо тако, да све нове лозе роднице **е** орежемо на кондуре на 2 ока у **р**, осим прве најдуже лозе, која има други задатак; како ова положница изгледа, видимо у слици 51. **Б** са кондирима **е**. На трећој етажи као трогодишња положница сасвим отпада, и кад би њу саму одрезали, остало би голо стабло, а оно би по том безпредметно

Слика 51.

било, с тога се и оно мора уклонити, за то га ваља што ниже оцећи, близу резервних лоза и почетка прве положнице, као што видимо на слици 50. у тачци **и**; на место уклоњене трогодишња положнице савије се и удеси на

трећој етажи прва једногодишња лоза родница **е** сл. 50. која ће ову сасвим изменити и попуњити, као што видимо на сл. 51. **В** (**б**) са својим пуповима **ј** итд. По томе видимо, да ове године имамо две нове лозе и то на првој и трећој етажи, и једну стару са кондирима на другој етажи, исто тако као што добијемо треће године, које можемо да видимо у слици 44. према чему идући рад увек се кроз две године повраћа један и исти; тако, да ће шесте године онако се исто радити као што радисмо четврте, а седме као што радисмо пете итд. до год нам је чокот у снази и не наиђе на њега какве непредвиђене непогоде, које би може бити овај рад у чему год пореметиле.

Истина ми овде рекосмо онако како се рећи могло и управо морало, но наићемо ми у животу и таквих незгода, какве не ће нам дозволити да то све тако дословно изведемо. За такве непредвиђене и разноврне случајеве не може се упутства давати; за такве случајеве ће сам виноградар према своме раду, који је већ ушао у њега, знати се сам помоћи и онако удесити, како ће према постојећим приликама најбоље бити.

Пошто за чардаклије има још више разних метода, то ћемо ми и идући пут још неке споменути и описати.

(Наставиће се.)

ОДЛОМЦИ ИЗ ПРИРОДНИХ НАУКА који стоје у свези са пољопривредом.

3. Главне врста земљишта (рудине).

У предходном смо се чланку познали из

чега је састављена рудина, делови рудине какве састојке имају у себи, а уз то и главне

особине ових састојака. Но пошто биље не може успевати ни на једном земљишту, које би искључиво било ма од ког само таког једног састојка, него оно мора бити у извесном сразмеру смеса од тих састојака, да подпуно одговори цели, ради које га негујемо. У чистом песку, или у чистој глини ни једно биље не може да успева. Наше земљиште готово без изузетка, састоји се из глине и песка; али у врло различном сразмеру; негде има једног састојка више а другог мање или обратно. Па према томе ћемо сад у кратким цртама да изнесемо поједине врсте земљишта, које се као рудине налазе, и уједно споменемо, која би рудина најбоље и највећма својој цели одговорила.

а.) Глинуша.

Глинушом називамо ону земљу, која у себи садржи више глине него песка. У себи садржи хладне и чврсте глине од 80 до 90%, по чему осталих састојака има 10 до 20%.

Овакова земља за усев није способна. „За културу глинуша не сме у себи садржавати више него 50 до 75% глине, и таква се земља зове *блага глинуша*. Ако је преко тога онда је *тешка глинуша**).

Кад се тешка глинуша одводњава (дренажира), за тим *дубоко* преоре, са кречом и песком помеша, да се поправити, као и са врло многим ђубрењем.

„На глинуши успева врло добро пшеница (жито) и због тога се она и зове *пшенична земља*. Пшеница воле наиме земљу збијену, а и жиле њене продиру дубоко у здравицу, дочим од јечма узимају храну одмах близу површине.“ („З. у Б.“ — М. П. Стр. 31.)

б.) Иловача.

Иловачом називамо ону земљу у којој се налази много песка и много глине. Она у себи обично садржи 50 до 80% песка и 20 до 50% глине.

„Ако у њој има само око 40% глине онда се зове *блага иловача*. Плоднија је ако у њој има живца и креча, а као креч ублажи је и хумус, ако га у њој има. Иловача са близу 50% глине, зове се *тешка* или *смо-*

*) Земље у Бачкој. Од Мите Петровића. Стр. 30.

ница. Је ли у њој само 20 до 30% глине, онда се зове *песковита*“. (М. Петр. Стр. 31.)

Иловача кад има згодан положај а и добру подину, јесте једна од најбољих земља, у којој све биље са врло добрим успехом напредује.

„Иловача је *јечмена земља*. Ако је хумусна успевају на њој још и репица, пшеница, кукуруз, боб, конопља, особито добро и бурак (шећерна репа); даље све ливадске траве, а особито ако у здравици и подини има креча. Ако је мало креча, онда се луперка и детелина не држе дуго на тој земљи. Кромпир роди у иловачи у средњу руку и и страда много од болести. Најмање годи та земља кромпиру, кад у њој има и креча. Тада је на њој доходак најмањи, а ни на скробну садржину не утиче креч повољно“. (М. Петровић.)

в.) Пескуља.

*Пескуљом називамо ону земљу, у којој се налази највише песка. Она у себи ваља да садржи око 80% песка, а 20% других делова. Ако пескуља у себи садржи од 5 до 20% глине онда је зовемо *иловачна пескуља*.*

„За песак који је са свим без везе каже се *жив песак*“. У колико пескуља у себи садржи више жива песка; у колико пескуља кроз себе брже влагу пропушта и у колико је поднебље топлије, у толико је таково земљиште рђавије. Органске материје у пескуљи брзо труну; за то се баш пескуље чешће и морају ђубрити. Пескуљу је врло добро гнојити маргом (минерал) и то је јако поправља.

„Пескуља је лака, врућа и суха земља. Зове се *ржана земља, ржаница*, јер раж на њој најбоље успева. Производи ситан кромпир, али много, и ретко кад оболи у њој кромпир. Особито је добра за ран кромпир и кромпир за јело, јер му умножава скробну садржину. Добра је и за хељду, чичоку и кољенику, а ако је у доброј снази и за кукуруз“. (М. Петровић.)

г.) Кречуша (вапњача).

Кречушом називамо ону земљу у којој се налази преко 50% креча. Креч врло упливише на природу земље. Кад се само и 1% креча налази на земљишту, већ се може назвати креч-

чуљастим земљиштем. Креч, кад се у осредњу руку налази у земљи, врло благодетно упливише на развитак биљака. Креч диже топлоту земљишту, припомаже да се органски делови брже распадне — труну. Брже се суши него глинуша, по чему слаби влага која се у земљи налази. Спорије се суши него пескуља, с тога је добро ако се овакове земље у пескуши налази.

Врло се лако обделава кречуша. Ако кречуша у себи већу количину глине има, па кад се као влажна узоре, образује повеће грудве, али се ове за то опет распусте. Храна која роди на кречуши и по каквоћи и по количини је боља. Љуске на појединим плодовима су много тање него иначе, и више у себи брашна садрже. Кречуша на ливадама и пашњацима даје врло добро и хранљиво сено. На кречуши врло добро успева црвена детелина, луцернка, и еспарзета; а ако у себи још и глине садржи онда и грашак, сочиво, жито и репац добро успева.

„Раж и зоб не роди на њој добро. Она није добра за кромпир и чичоку, репу и купус, лан и коношљу, хељду и кољенику. Креч у земљи доприноси много развитку винове лозе. Кречовите земље дају увек више вина, и ако са мањом садржином у алкохолу. Највише годи креч виноградима, кад га је у средњој мери у земљи, сувише не ваља. Много више дају и кречовите пескуље.“ (М. Петровић).

д.) Лапорњача.

„Кад нека иловачи има у себи повише калцијумкарбоната (кречњака) 15—50%, онда се она зове лапорњача. Неки узимају као најмање 20 или 25%, а има неколико, који већ земље са преко 5% кречњака зову лапорњаче. Ако је у лапорњачи главан саставак глина, онда се она зове *глинена лапорњача*, а ако је иловача *иловачи лапорњача*, а ако је песак *песковита лапорњача*.

„Креч даје како глинуши тако и иловачи блажија својства, него што их те земље без креча имају. Лапорњача је врло плодна земља и биљке су на њој здраве и јаке. Ако јој је положај згодан, онда роди на њој добро винова лоза, а због креча успевају

особито детелина, еспарзета, луцернка, грахорица, пасуљ, грашак и сочиво. На глине-ној лапорњачи добро роди и пшеница, раж, јечам итд, кошуљица на зрну танка је и нежна. Лан и коношља дају изврена влакна, хмељ је изванредан, а где се гаји бурак, обилан је шећером. Од стрмнина добија се исто тако и врло добра слама. На њој роди добро вино, врено воће и тврдо дрво. За песковиту лапорњачу најбољи је зимски усев раж, а пшеница и крупник мање су сигурни. Јечам и зоб роде у средњу руку, а оману, кад је година сушна. Кромпир роди врло добро.“ (М. Петровић).

ђ.) Тресетина.

(Екстремна хумусна земља).

Тресетина се називамо онакове земље, у којима је нагомилано врло много хумозних материја, односно биљских остатака.“ (М. П.)

— Тресетина се налази на подводним местима. Због прекомерне влаге, није прикладна за усев. Она је као што рекосмо, постала од прекомерног наслањања трулих биљних остатака, и по кадкад може да је дотични слој по 1 м. дебео. Боја је мрка, црна; кад је сува, сва је по површини трошна. Ова је земља, у след многе влаге, пуна разних киселина, с тога и јесте штетна по усев. Ако је тресетина дебео слој, може се поправити, кад се на њу навуче креча или друге земље, пошто је тресетина иначе по себи врло сиромашна у минералним састојцима. Може се поправити и са одводњавањем. Прицеђена и осушена тресетина кад огњем сагоре, врло добром земљом постане; а то с тога што се тим путем ослободи од многих киселина које у себи садржи, а пенео који иза сагоревања остане послужи као ваљано ђубре.

*

На горње земљиште, на горњи слој земље — на рудину, има јако уплива и *иловача*. У колико је рудина дебља и састављена из бољих земљишћних састојака, у толико је она и боља. Ако је под дебелим рудином глинуша, шљунак или песак подина, онда је ова стегнута рудина против прекомерне влаге ослобођена, по чему је и пло-

довитост њена боља. На против ако је рудина у таким околностима танка-плитка, у сушним годинама, биље на њој услед сухоте мора да пропадне. Кад је пак рудина пескуља и пескуљаста земља а подина стегнута земља, много је плоднија него иначе.

Много уплива има на плодовитост земље и сам положај. Оне земље које су у равницама, много се лакше раде, па садрже у себи и довољну влагу; ту није велика разлика између рудине и подине, и такве земље садрже у себи доста и хумуса. За то су баш земље уз реке много плодовије, него на стрмним, низбрдним положајима. Глинуша у

низбрдним положајима напротив није као у дољачама; брзо прекомерна вода одиђе од ње. Напротив пескуља је у низини много боља него на висини, у колико је земља у већој дољачи у толико ју је теже обделавати.

Велика уплива на плодовитост земље имају и разне стране света. Оне стегнуте земље које леже према источној и јужној страни много су плодовије од оних, које леже више на западним и северним странама. Ово опет у противности стоји са земљама пескуљама и другим трошним вретама.

По „G O“.

Е. Ш.

П О В Р Т А Р С Т В О .

Сејање поврћа.

По Гресенту.

Сејање је заиста једна врло важна радња у обделавану домаће баште; од добро удешеног, или рђавог сејања зависи и сам успех рада, за то се баш на тај рад врло велика брига мора и полагати.

Многи не ће у својој башти да оно поврће сеју, које се обично расађује, него чекају да готову расаду купе или добију од својих познаника и пријатеља; тим поступком заиста врло греше, прво што не знају какву врсту купују, а друго што је већином таква расада подбирана; бољу је онај себи оставио, а рђавију изнео на продају, или баш и своме пријатељу поклонио. И напоследку греше и с тога, што немају расаде у сваки мах, кад им устреба, или не могу да имају у оној мери одрасле и развијене, каквом би ваљало поновити леју за другу трећу и осталу жетву. За то сваки баштован и баштованка, који ма и најмању башту има, а хоће да је сам ради, ваља, да сво поврће, а расађивало се ово или не, а хоће да га негује у својој башти, велимо ваља да га сам и засеје.

У главном поврће се сеје на три начина и то: *пусте* или *на сачму*, у *редове* или у *браздице* и *на кулице*.

Сејање *пусте* или *на сачму* сваким даном све више и више губи од своје важности; већином се овај начин замењује са сејањем на *редове* или *браздице*. Тим начином се младо поврће боље развије и боље напредује; лакше га је неговати а најмање са једном трећином већу добит постигнемо него оним првим начином. Тим начином поврће и пре приспе, пре нам дође до уста; при сејању у пола толико семена треба, него кад би га *пусте* сејали. Па ипак поред свију ових напредности код овог другог начина сејања ипак има и таковог поврћа, које се не може друкчије сејати, него се мора тим првим начином — *на сачму*, као што су на пр. ротквице па и зелен, а уз то и оно поврће које ће се касније вадити, пикирати и расађивати, као зеље.

Пре него што би се и латили овога посла, морамо бити уверени, да је семе не само од добре врсте, која у нашим пределима напредује, него да је добро и за ницање т. ј. да у себи има потпуну развијену *моћ клијања*. А то ћемо тим начином у семену увидети, кад га покушамо пре одређеног времена на неколико недеља посејати у какав цветни лонац и у топлој га кујни држати, па ако ту брзо

и већином никне, знак је да ће и напољу, односно у расадницама нићи.

Главни услови да *добро семе* у земљи никне јесте *влага, ваздух и топлота*.

Влагом семе одмекне, набубри, услед чега се горња опоница — љуска — што клицу обмотава, распукне, тим начином ваздух на унутрашњост семена хемијски утиче тако, да се ту почиње стварати прва храна која је нужна клици; топлота приномаже да се ова — клица — може боље и боље развијати.

Према тим условима, видимо да је нужно ону земљу, у којој је семе, непрестано у влази одржавати, па не само у добу клијања него и касније, пошто влага раствара ону храну која се налази у земљи и преко ње жилице младих биљака увлаче у себе и тиме се наравно хране и напредују. Да је влага неизбежан услов у добу клијања и првих дана по клијању, можемо се уверити на оном поврћу, које у сред лета сејемо, никне ли ово и престанемо ли га заливати а наступи дан два јака сунчана препека, младо се биље због сухоте сиржи и пропадне, напротив оно у влази и даље напредује.

Ми рекосмо да и топлота благодетно утиче у оном моменту кад семе почиње да клија, топлота ова не сме бити прекомерна, јер прекомерна суши земљу, а видесмо шта бива са клијаницама у сувој земљи. Па баш и због тога у добу клијања морамо земљу дневно, ако је због сунчане жеге и препеке, и два и три пут па и четир пута заливати, да би удешавали само умерену влагу. Ово се мора све дотле тако чинити, до год ово младо поврће већма не ојача, жилицама се дубље не спусти, где не може ова жега тако лако допирати.

Земља у коју се сеје не сме бити сабијена, него више ровита, да кроз њу слободно ваздух може продирати. Ако ваздух у земљи не може да утиче на семе оно ће иструнути, а без да ће и проклијати. Ово се често догађа у земљама стегнутим, као глинушама. Но која се земља чешће преорава, односно прекопава та постаје све више и више трошња и порозња.

Земља у коју се семе посејало, мора бити јако хранљива, да оне клијанице не кржљаве, него како су прве жилице из семена испустиле, наилазе на богат извор своје хране, да тим начином могу боље напредовати и бујније терати. Земљу тако учинити можемо најлакше ђубрењем; а како то бива, о том већ беше реч.

Да процес клијања може што брже тећи поред горњих услова, нужна је и јака температура. Према тој јакој температури — топлоти — и удешавамо ми наше сејање. Како у пролеће дани почињу бивати лепши и топлији, дакле за клијање удесни, већ се сеје разно поврће у баштама. Но пошто би већ у то доба и одраслије биљке односно неко поврће могло напредовати, то се умни баштовани постараше да за такво поврће вештачким путем и начином створе довољну топлоту, па уз ову да раније семе посеју, ово да никне, па и одрасте тако, да кад ова природна топлота буде већ прилагодна за сво поврће, да се онда оно младо поврће, које је изникло па и нешто одрасло помоћу вештачке топлоте, расади напољу на слободним лејама које су под утицајем природне температуре. За тај посао су нужне нарочите *расаднице* или т. з. *топле леје* („Д. Л.“ год. I. стр. 29.) у које се према потреби раније или нешто касније разно поврће сеје. У топлим лејама можеш сејати кад хоћеш а у слободним напољу кад ти време допусти. Оставимо сејање по топлим лејама, него се засада држимо сејања у слободи.

Сејати ваља кад су дневи лени, благи и чисти. Кад је земља од воде прицеђена али ипак свежа. Сејеш ли у кишне дане или при рђавом и хладном времену, врло је лако могуће да ће ти семе протрунути.

Ако је семе ситно а сејало се *на сачму* или *на браздице*, ваља га измешати са чистом земљом пропуштеном кроз решето. Татове земље још за раније треба приправити, па је измешати са ситним добро угорелим ђубретом, које се тако рећи већ у прах претворило. Овако измешане земље са ђубретом треба према броју леја доста приправити. Леје смо већ по споменутом начину приправили; сад

нам још остаје, да по њима браздице повучемо, ако ћемо тим начином да сејемо. Браздице се повлаче уз летву или разанет конопац уз дуж леје или попречно ове, у размаку да је једна од друге све на 3 dm. а дубоке да су колико остаје траг од врха оне мале мотичице 2—3 cm. На једној леји таквих браздица ваља да је на броју, ако ћемо их уздуж повлачити, четир или највише пет, рачунајући амо и оне које на ивице долазе. По тако повученим браздицама посеје се оно семе које смо са ситном земљом помешали; ако је несарамерно много више земље смешано са мало семена, оно се ове браздице

морају са свим испунити са том земљом и семеном, ако се види у помешаној земљи прилично семена, оно се не заваљују браздице са том земљом него се заспу са толико, колико држимо да ће доста семена посејано бити, а да није ни одвећ обретко нити одвећ често.

Ако хоћемо на сачму да сејемо оно се семе измеша се са земљом, редом малим замахом руке сеје преко целе леје, све до год не истерамо до на крај леје. Тада ћемо ову леју са малим танким грабљницама тек само врховима зубаца да површину продрљамо, да се усеив изједначи.

(Наставиће се.)

ЦВЕЊАРСТВО.

Луковасто, гомољасто и корењасто цвеће.

По Ј. Ц. Шмидту.

Iris.

(Перуника.)

Перуника је код нас доста познато цвеће. Има је више врста, међу којима можемо ове да споменемо *iris anglica*, *hispanica* и *reticulata*. Корење овога цвећа се у јесен у добро преконану земљу, која ваља да је измешана са песком засади; леја у којој је перуника засађена ваља да је према југу изложена — да има топлији положај. Зимом због јаче хладноће морају се покрити са сламом или са лишћем.

И поједине врсте имају своје подврете,

Слика 52.

од којих спомена заслужују *iris germanica* (сл. 52), цвета од маја до јуна месеца. Врло

добро успева у снажној земљи, која треба дубоко да је преконана и са доста беле земље измешана, а уз то и топао положај. Ово цвеће занета краси башту са својим лепим изгледом и пријатним мирисом. А и јачу зиму може без опасности да издржи. Поред врло слабе неге ипак добро успева па и обилно цвета. Цвета месеца марта и априла.

Iris pumila (сл. 53.) јесте такође једна врло лепа врста перуника, особито се одликује тиме, што врло рано цвета, цвет јој је угасито или јасно плаветно модре боје, а уз то их има жуте па и беле боје, који се развију на струку високом од 8—12 cm. На сваком струку се обично по више цветова појаве. Као што добро успева у слободним лејама, тако се исто може неговати и у лонцима, чија се нега ни мало не разликује од неге

Слика 53.

crocusa („Д. Л.“ III. стр. 43.). Могу се врло лако и у стакленицама неговати; а особито ради ове употребе, врло се радо примењују плави, који особито леп изглед дају. Став-

љају се у стакленице од јануара до марта месеца и за 3—4 недеље већ цветају.

Jonquille.

(Lužanja.)

Jonquille (сл. 54.) се отликује својим врло пријатним мирисом и врло лепим држањем; с тога је баш врло обљубљено и мило цвеће. Негују је у лонцима, стакленицама и

Слика 54.

у злободним лејама. При сађењу мора се 3—4 лука засадити у један лонац; и то већ децембера месеца изнесу се на светао прозор на топлоту 8—12°R. где јако почне да тера. Проста цвета, цветају већ крајем јануара месеца а пуни цветају марта месеца. За време растења подносе многу воду, с тога се и морају често заливати. И све онако поступати као и при зумбулу који се у лонцима и у стакленицама негују. *Jonquille* се засађује од новембра до јануара месеца, а почињу цветати кроз 6—8 недеља. Због свога врло особитог мириса ово се цвеће и у парфимеријама много употребљује.

Fritillaria imperialis.

(Царека круна.)

Царека круна (сл. 55.) сади се својим луковима још у јесен 10 см. дубоко а најмање 30 см. у размаку један од другог. Врло добро успева у доброј снажној земљи, али која није скоро нађубрена. Положај јој мора бити са сунчане стране и да је топао да може рано да крене на и цвета. Да

Слика 55.

зимом не би пропала, ваља леју где се оне налазе лишћем покрити. Често се догађа, да прве године, кад се лукови засаде не цветају, него пак почну друге године и што су старије тим им је цвет крупнији и лепши; могу да истрајају по десет и више година. Због лепог држања, многи је саде особито по средини леје, око којих се и друго цвеће засађује.

Л и с т а к.

Р А З Г О В О Р И.

(Из народа — народу.)

И. У п ч е л и њ а к у.

„Гоните сујевјерје, к'о при мрак;
Љубите истину, к'о сунчев зрак,
Пријатељ народа.“

Прошлог лета седео сам једног дана у своје пчелињаку, те посматрао вредне пчелице како неуморно раде за себе и нас, — а уједно очекивао и ројеве, који ће ми се тога дана испустити.

О себи говорим, премда сам уверен, да су и други пчелари весели, задовољни, кад

се налазе у средини својих неуморних раденика — малих пчелица, — које нам уз мален наш труд, што га имамо око њих, велику наплату дају, и то још двоструку: материјалну и моралну. — Материјалну, јер добијемо од њих мед и восак; а моралну, јер нас оне уче раду и слози; а где је куд и камо

већа корист још и та, што нам оне оплођују развој воће и биље те нам ово обилато роди!

Велика би срећа, за вас народ била, кад би се угледали на те мале животињце.

Свака би кућа пунија била. А чим је пунија кућа, тим је и задовољнија.. срећнија.

Па тек како би то дивно било, кад би сав народ живео у слози и љубави, као малене пчелице!

Дивно је рекао наш уважени пчелар г. Јован Живановић: „Таке заједнице људи на земљи немају, него могу само тежити, да се полако њој приближују. А кад јој се један пут приближе, кад се један пут уреде, као што је пчелиња заједница, онда ће занета бити рај на земљи. Али то ће тешко икад бити.“*)

— Бар дан, господине!... трже ме из мисли глас ча-Пантелије, који је био у селу, те сврнуо, да ме позове, да му око подне одем и прегледам ђерзонке, које је по моме примеру почео држати.

— Бог ти добро дао!... отпоздравих.

— Ви ту.

— А да где ћу! Ти знаш, да ми је овде најмилије. — А како код тебе?

— Вала Богу да рекнем, добро.

— Како ђерзонке?

— Раде, раде.

— И опет ти кажем не ћеш се кајати, видићеш, само ако да Бог и даде годину повољну за њих...

— Не дај Боже, да се кајем!

Ми тако у разговору, а рој се почео пуштати из једне кошнице.

— Ево један се пушта, а ако да Бог још ћу три данас добити... рекох ча-Пантелији.

— Но мај господине!... тек-ће он, на се почеша по потиљку... Та знате не треба да говорите напред... Ко зна! Ајд, што сте пред-а-мног рекли, али пред другим ни пошто.

— За што?!

— Та знате, има и' свакојаки, па могу да учине, да вам се не роју кошнице.

— Зар верујеш у то ча-Пантелије?!

— Још питате?!

— Па да веруј, да врачбине ништа не могу учинити. Оне су само празна празноверја народна.

— Е тако сви ви учевни људи кажете, али, да боме, ви не знате, што наше жене знају.

У том се и рој ухватио на дољну једну гранчицу онеке крушке, те је већ било време, да га стресем.

*) Види „Јавор“ бр. 2. и 3. од о. г. „О подела рада и државним устројству код пчела“.

Како је већ све спремно било, па и рој, као што рекох, ниско био, па како је и време врло повољно било, а знао сам да је рој из кошнице где су мирне пчеле, то сам га скино без пчеларске капе. — Једном сам руком држао кошницу, а другом затресао гранчицу, те га тако срећно стресао у кошницу, да ме ни једна убола није. — Разуме се, да сам врло пажљиво свој посао обављао.

Кад сам свој посао обавио, дођох до ча-Пантелије, који је за сво то време ту био, и кад га погледах, видех на његову лицу, сумњив неки израз. Застадох, загледах се у њега, а он тек рече:

— Без капе?!

— А да.

— Па вас ни једна убола није?!

— Није, хвала Богу!

— И нисте ништа радили?!

— А шта бих радио!?

— Па знате, да вас не убоде!

— Мислиш да сам врачао ваљда!... и насмејаш се.

— А да!

— Бог ми је сведок. Видео си ваљда, да ни сам ништа радио.

Но са његова лица могао сам инак јасно видети неко неповерење.

Да бих га уверио, да ништа врачао нисам, као, што је он мислио, то му наведох све узроке, који ме побудише да стресем рој без пчеларске капе.

— Био си ту... Видео си, и уверио си се, да ништа радио нисам. Но знај, да нити пак знам, шта би требао да радим. Па све кад бих и знао, не бих радио, јер ми не би помогле врачбине.

— А ја сам мислио, да сте ви узели лист од крушке, па вас зато ни једна убола није.

— Шта рече?!

— Па „кад се метне под језик лист са оне воћке на којој је рој, онда неће ни једна пчела да убоде“.

— И ти то верујеш!?

— А да.

— Је си ли пробао?

— Је сам.

— Па?!

— Никад ме ни једна убола није.

— А кад стоји рој како незгодно, да мораш дуго око њега радити, н. пр. кад се ухвати око дебла или у прошће или ма где на незгодно какво место, како онда?

— Онда сам увек капу мећао.

(Свршиће се.)

Белешке.

Јалове краве несу ни од какве користи. Месо им је неукусно и сухонарно; тешко се нагоје; слабо млека дају, а што дају и то не ваља, и ко млеко од јалове краве меша с добрим млеком, тај на штету своју ради. Сем тога појави ли се каква зараза, најпрвом на јалове краве удари. Како се никад не теле, то се непрестано воде, те су за говедаре опасне због своје погане природе. Сва ова рђава својства јалових крава долазе од хистеричног стања њихова. Кад би овом злу лека нашли и уклонили га, сва друга би зла као последице оног првог сама по себи нестала и изгубила се, те се не би више тружили да јалове краве несу ни од какве користи. У Француској и Швајцарској одавно је у обичају шкопљење крава, но не само јалових него и плодних крава. Искуством је доказано, да се шкопљењем природа у краве сасвим промени. Кружење крви неје више тако брзо, пићу бољма употреби на храњење, добије наклоност к дебљини — речју цела се организација живинчетова преокрене. Charlier, Mansny и др тврде, да потпунице здраве ушкопљене краве за 4—8% више меса на слажу од неушкопљених, претпостављајући да једнаку храну добијају и једне и друге.

„Egyet.“

М. Г.

Тачке да очуваш против трулежи. Има више средстава и начина да се спречи нагло трулење и ргање тачака у земљи, међу којима је најједноставнији овај начин: дрво, које мислимо забости или укопати у земљу, треба најпре у јакој сапуници натонити помешаној са мало сумпорне киселине, витриола. Од оне сапунице се образује унутри у дрвету маслена киселина која дрво кроз и кроз пробије те не да влази да продире у саставне делове његове и тим се стаје на пут

трулежу. Овај се поступак тако добар показао, да у Француској и јастуке дрвено на железничком путу, патосе и ступце, једном речју сва она дрва, која у земљу долазе, на овај начин приправљају за укопавање. Ово средство као врло практично ваљало би и нашим пољопривредници и вртари да прихвате и огледају.

„Egyet.“

М. Г.

Које свиње да гајимо? Што је у свињчета трбушни део дубљи, што су му шира и дужа леђа, и што су му бутине веће, тим се брже развија и гоји, те се и храњење таког свињчета боље исплати. А пасмина узаних, кратких леђа, на високо развучена трбуха и пљоснатих бубова тек се у 2—2½ години да како ваља нагојити — па ни тада не дође јефтино то гојење. На против она напред поменута пасмина већ у 12—16 месецу се да нагојити и гојење много јефтиније стаје, јер јој не треба толико много хране.

„Magy. Hir.“

М. Г.

Две нове врсте тачкаша пасуља. Пасуљ је веома осетљив на мраз, за то га не треба сејати пре него што јабука цвета. Највећма милује песковиту иловачу, на отвореном месту, на осоју. Скорашње ђубре му не годи. Од маја до августа може се сваке треће недеље сејати, да би увек имали свежа зелена пасуља. Тачкани пасуљи су много кусније зеље од разних врста пасуљица, и ако производња њихова скупље стаје због тачака. Тачке треба одмах по сетви забости и припојити прућем. Нове две врсте тачкаша су ове: алгиреки, див-Schwertbohne и Schlachtschwertbohne. Обе ове врсте су веома плодноне, кусне, меса фина и као махуне и као зрно изврне су. Зрно им је бело.

„Magy. Hirlap.“

М. Г.

Ј. Ц. ШИМИДТ ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

☞ **С Е М Е Н А** ☜

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа
п р о и з в е д е н и б и љ а к а
 сваке врсте, особито екзотична цвећа и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специалне богате илустроване каталогне шиле сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT, Erfurt.

Штампано код Фердинанда Витермана у Сомбору.